

Datum

2021-03-24

Vår referens

Erik Ormegard

Utredare

erik.ormegard@malmo.se

**Remiss från Infrastrukturdepartementet - Motorfordonspooler - på väg mot ökad delning av motorfordon (SOU 2020:22)
MN-2021-2503**

Sammanfattning

Motorfordonspooler leder till ökad transporteffektivitet och bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och God bebyggelse. För att främja dess ökade användning föreslår Bilpoolsutredningen att det införs en lag om motorfordonspooler, att regeringen föreslår föreskrifter om miljö- och trafiksäkerhetskrav för delningsfordonen, samt att kommuner ges möjlighet att reservera parkeringsplatser för delningsfordon på allmän platsmark.

Miljönämnden är positiv till stora delar av Bilpoolsutredningens förslag att främja motorfordonspooler, men ifrågasätter om de föreslagna åtgärderna skulle vara tillräckligt effektfulla. Eftersom utredningens huvudmotiv är att stimulera till en cirkulär ekonomi ifrågasätter även miljönämnden att utredningens lagförslag inte inkluderar delning av fordon mellan privatpersoner.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2021-03-24
- Bilaga 1 Remiss från Infrastrukturdepartementet - Motorfordonspooler - på väg mot ökad delning av motorfordon

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2021-04-20

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Infrastrukturdepartementet har skickat en remiss till Malmö stad. Kommunstyrelsen har översänt remissen till bland annat miljönämnden för yttrande. Svar till kommunstyrelsen önskas senast 2021-05-05.

Bakgrund

Med huvudmotivet att stimulera till en cirkulär ekonomi med mer resurseffektiva persontransporter har Bilpoolsutredningen tagit fram ett betänkande om hur bil-, motorcykel- och mopedpoolstjänster ska kunna främjas, i första hand genom reducerad mervärdesskatt. Utredningen behandlar även avgränsningar och definitionen av begreppet bilpoolstjänst för att det ska bidra till mer resurseffektiva transporter, samt krav som ska ställas på fordon i en sådan bilpoolstjänst.

Bilpoolsutredningen föreslår att det införs en lag om motorfordonspooler för att främja en ökad användning. Motorfordonspooler avser en tjänst:

- där registrerade användare delar på användningen av ett eller flera motorfordon (med undantag för moped klass II),
- som ska vara allmänt tillgänglig,
- med fordon som ska kunna hyras under en begränsad tid där den minsta hyrestiden ska vara en timme eller kortare,
- där hyresavtal inte ska ingås vid varje användningstillfälle,
- som tillhandahålls av en juridisk personen som är registrerad ägare till fordonen i trafikregistret.

Utredningen föreslår att beteckningen delningsfordon införs i förordningen om vägtrafikdefinition, samt att föreskrifter om miljö- och trafiksäkerhetskrav för delningsfordonen ska meddelas av regeringen.

Motorfordonspooler kan bedrivas på olika sätt, exempelvis gällande vem som äger och tillhandahåller delningsfordonet. Peer-to-peer är benämningen på delning mellan privatpersoner. Delningen kan understödjas av ett företag, exempelvis genom att tillhandahålla en plattform för delandet. Bilpoolsutredningen föreslår att peer-to-peer-motorfordonspooler inte ska omfattas av lagen om motorfordonspooler genom att i lagen definiera att tjänsten ska tillhandahållas av en juridisk person som är registrerad ägare till fordonen i trafikregistret. Bilpoolsutredningens resonemang är att det saknas forskningsunderlag för att peer-to-peer-bilpooler främjar ett transporteffektivt samhälle genom att minska användningen av fordon, samt att det finns ett kontrollproblem för peer-to-peer-delning. Förslaget medför att även traditionell biluthyrning inte omfattas av lagen om motorfordonspooler.

Bilpoolsutredningen gör bedömningen att det inte är förenligt med EU-rätten att sänka mervärdesskatten på tillhandahållande av tjänster som utgör motorfordonspooler. I betänkandet föreslås istället att ändringar i trafikförordningen (1998:1276) ska göras så att kommunerna ges möjlighet att reservera parkeringsplatser för delningsfordon på allmän platsmark. Utredningen föreslår även att regeringen ger i uppdrag att genomföra en informationsinsats för att förstärka effekten av att reservera parkeringsplatser för delningsfordon.

Utredningen bedömer att dessa föreslagna åtgärder kan förväntas minska den sammantagna bilanvändningen och körsträckor med bil, vilket resulterar i minskade utsläpp av koldioxid och luftföroreningar och därför bidrar positivt till miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och God bebyggd miljö.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden ställer sig positiv till utredningens förslag att införa en lag om motorfordonspooler för att främja dess användning, eftersom den ökade transporteffektiviteten som motorfordonspooler ger upphov till bidrar till att uppnå miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och God bebyggd miljö. Miljönämnden har dock synpunkter på vissa delar av Bilpoolsutredningens förslag.

Enligt kommittédirektiven ska Bilpoolsutredningens huvudmotiv vara att stimulera till en mer cirkulär ekonomi. Utredningen anger i betänkandet att det inte finns en allmänt vedertagen definition av cirkulär ekonomi, förutom att det går ut på att öka resurseffektiviteten. I den tidigare utredningen *Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi* (SOU 2017:22) identifierades behovet av att främja bilpooler parallellt med behovet av att inrätta en delegation för cirkulär ekonomi. Denna delegation för cirkulär ekonomi har sedan dess grundats och använder definitionen: ”En cirkulär ekonomi är ett verktyg för att minska samhällets resursanvändning och den miljöpåverkan som följer av denna”. Miljönämnden vill påpeka vikten av att göra en distinktion mellan ökad resurseffektivitet och minskad resursanvändning. Anledningen är att ökad resurseffektivitet inte nödvändigtvis innebär minskad miljöpåverkan. För att säkerställa att Bilpoolsutredningen har utgångspunkten att förslagen ska resultera i minskad miljöpåverkan, och därigenom uppfylla miljö kvalitetsmålen, föreslår miljönämnden att definitionen för cirkulär ekonomi ovan används av Bilpoolsutredningen i betänkandet.

Miljönämnden ställer sig frågande till hur Bilpoolsutredningens huvudmotiv att främja en cirkulär ekonomi med mer resurseffektiva transporter går i linje med utredningens förslag att lagen om motorfordonspooler inte ska omfatta peer-to-peertjänster. Miljönämnden uppfattar att Bilpoolsutredningen har gjort en utförlig redogörelse om forskningsläget för hur olika typer av motorfordonspooler påverkar transporteffektiviteten, vilket resulterade i goda argument för utredningens beslut. Samtidigt vill miljönämnden lyfta att delande mellan personer, med eller utan ett företag som mellanhand, är en central del av en cirkulär ekonomi. Att främja delning av fordon mellan privatpersoner kan dessutom vara positivt ur andra hänseenden än ökad transporteffektivitet, exempelvis genom att driva på positiva beteendeförändringar gällande delning av varor och tjänster i allmänhet. Miljönämnden föreslår att utvecklingen av forskningsläget för transporteffektiviteten hos peer-to-peer-motorfordonspooler fortsättningsvis bevakas noggrant, eftersom det är viktigt att peer-to-peer-motorfordonspooler kan omfattas av lagen och därav främjas om forskningsläget ändras. Miljönämnden föreslår därför även att lagen om motorfordonspooler bör utformas med hänsyn till att det enkelt ska kunna omfatta peer-to-peer-motorfordonspooler i ett senare skede.

Att peer-to-peer-motorfordonspooler främjas genom att inkluderas i lagstiftningen är av intresse för Malmö stads hållbarhetsarbete med hänsyn till de satsningar som Parkering Malmö gör på mobilitetshus, vilket troligtvis kommer att inkludera peer-to-peer-motorfordonspooler.

Bilpoolsutredningen föreslår att föreskrifter om miljö- och trafiksäkerhetskrav för delningsfordon ska meddelas av regeringen, vilket innebär att det utifrån utredningens betänkande är osäkert om det kommer ställas miljökrav på delningsfordon. Miljönämnden ställer sig positiv till att det införs miljökrav på delningsfordon eftersom det skulle förstärka de positiva effekterna som användandet av motorfordonspooler har på miljö kvalitetsmålen Begränsad

klimatpåverkan och Frisk luft. Miljönämnden vill även poängtera att miljökrav på delningsfordon skulle göra inkludandet av peer-to-peer-motorfordonspooler i lagstiftningen mer fördelaktigt än vad som reflekteras i Bilpoolsutredningens redogörelse av forskningsläget för peer-to-peer-motorfordonspooler, och potentiellt rättfärdigar att det omfattas i lagen om motorfordonspooler redan i dagsläget.

Bilpoolsutredningen gör en bra och mycket detaljerad redogörelse för varför en sänkt mervärdesskatt inte är en framkomlig väg för att främja motorfordonspooler enligt den definition på motorfordonspooltjänster som föreslås i betänkandet. Istället för en sänkt mervärdesskatt föreslår utredningen att kommuner ges möjlighet att reservera parkeringsplatser för delningsfordon genom lokala trafikföreskrifter, samt att Trafikverket, Konsumentverket och Naturvårdsverket genomför informationsinsatser för att öka kunskapen hos konsumenter om motorfordonspooler och hur dessa kan bidra till ett mer hållbart resande. Detta innebär att Bilpoolsutredningen inte föreslår att något ekonomiskt incitament ska införas för att främja motorfordonspooler. I brist på ett ekonomiskt styrmedel för att främja användandet av motorfordonspooler ifrågasätter miljönämnden att bilpoolsutredningens förslag främjar användandet av motorfordonspooler tillräckligt mycket för att bidra med en signifikant ökning av transporteffektiviteten och resulterande minskad miljöpåverkan, för att därmed kunna anses bidra till uppfyllande av miljökvalitetsmålen. Miljönämnden ser därför ett behov av mer effektfulla sätt att främja motorfordonspooler.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Erik Ormegard, utredare på miljöstrategiska avdelningen.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Olof Liungman
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen